

NOTIFIKATIONER

från Skånska Akademiens Vänförening

Nr 20, Februari 2025

Notifikationer firar nu sin andra nolla

Och vi gör det med en jubilerande bro

Två magiska bröder

En inte tre- men väl 73-årig deckargåta

Och så klart en allmän inbjudan till en hejdundrande fest!

Den 1952 nedskjutna DC3:an
som nu visas på Linköpings
museum.

Bild: Mats Hägg

Lördag 8 mars
med start kl 17.00
håller vi traditionsenlig Årsfest
på Grand i Lund!

I år handlar temat om Skåne som en vin- och spritregion av rang. Spännande föreläsningar är alltså att vänta i Piratensalen. Där får vi också njuta av något så ovanligt som en konsert med bronsålderslurar, såväl hör- som sevärd! Därefter intar vi en Grandios måltid och lyssnar till ännu mer härlig sång och musik.

Mer om allt detta hittar du inne i bladet.

Director har ordet:

Öresundsbron – Vår Kulturbro?

Så här skrev Öresundsbrons vd Linus Eriksson i en debattartikel i Sydsvenskan för en tid sedan.

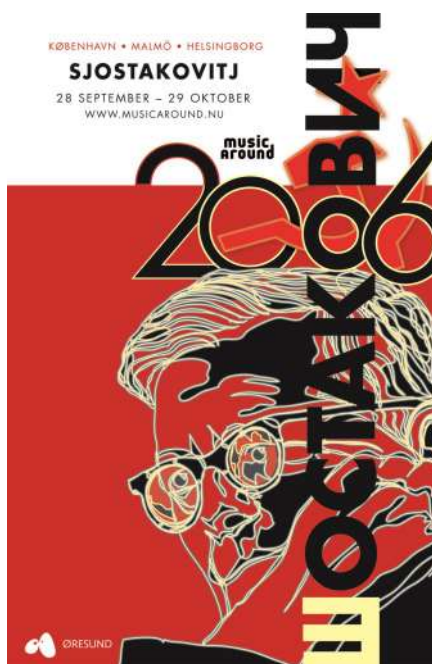
”Idag görs över 100 000 personresor över Sundet varje dag. Över 20 000 pendlar till arbete på andra sidan. En tredjedel av allt gods till och från Sverige passerar här. Danska arbetsplatser fylls av svenska medarbetare. Svenska restauranger och affärer fylls av danska kunder.”

Detta är bara några exempel på effekten av bron tillkomst. Man kan lägga till att flera stora investeringar, som utbyggnaden av våra kommunikationer inklusive Citytunneln, aldrig hade kommit till stånd utan bron. Den har dessutom starkt bidragit till att förkorta avstånden inom Skåne. Vilken otrolig utveckling detta har varit för kollektivtrafiken i hela södra Sverige.

I nordöstra Lund växer det fram en helt ny stadsdel som kommer att sätta Lund på den internationella forskningskartan. De två flaggskeppen Max IV och ESS utgör givetvis navet i detta forskningskluster och blir som magneter som drar till sig andra utvecklingsintressenter. Alldeles nyligen invigdes, bara ett stenkast från ESS, the Loop. Ett hus där forskning, utbildning, näringsliv och kultur kommer att kunna mötas i en internationell miljö. Som ni säkert vet har huset en helt egen konsertsal – Science Village Hall. En konsertsal som lever upp till alla högt ställda förväntningar. Men till den ber jag att få återkomma längre fram.

Men vad betyder då bron för kulturen i Öresundsregionen och för kulturen mellan våra två länder?

Kulturbro 2000 och 2002 var namnen på två gigantiska kulturprojekt på båda sidor sundet dessa två år. Självt fick jag uppdraget att ha rollen som vd för Kulturbro 2002. Genom ett stort bidrag från de båda regeringarna kunde vi genomföra en kulturmanifestation av sällan skådat slag även i en internationell jämförelse. Ett mycket stort antal institutioner och många andra aktörer deltog och kunde tack vare betydande ekonomiska resurser genomföra sina drömprojekt. Från Brösarp och Kristianstad i öster till Roskilde i väster skapades det fantastiska kulturprojekt med konst, musik, teater, dans och design.

Bland alla institutioner som deltog kan bland annat nämnas Kulturen i Lund, Dunkers kulturhus, Ystad teater, Vägstationen i Brösarp, Konserthuset och Konsthallen i Malmö, Breanäs i Sibbhult, Louisiana, Ny Carlsberg Glyptotek, DR Konserthus och Museet for Samtidskunst i Roskilde.

Varför denna storsatsning på kultur? Svaret är enkelt. Kulturen

skulle bidra till att skapa en vika känsla i Öresundsregionen. Vi skulle lära känna varandras kultur och lockas till att besöka varandra och våra kulturinstitutioner. Våra konstnärer skulle stimuleras till att samverka och tillsammans skapa gemensamma konstnärliga projekt. För min egen del var musikfestivalen *Music Around* årets höjdpunkt. DR Symfoniorkestrets Direktör Per Erik Veng och jag hade den gemensamma visionen att skapa en helt unik festival i Öresundsregionen. Med så många symfoniorkestrar och så många konsertsalar kändes det som en oerhört stimulerande utmaning att få till ett världsunikt samarbete.

Att få fem symfoniorkestrar att enas om en gemensam programidé måste betraktas som en nära nog osannolik bedrift. Huvudtillsättarna detta år var för övrigt de två nordiska giganterna Sven-David Sandström och Per Nörsgaard. Deras musik fick därför stor plats i festivalen. *Music Around* kom att bli en mycket uppskattad och omskriven återkommande festival i Öresundsregionen.

Kulturbro 2002 blev en succé med många spännande projekt och samarbeten och med stor publik från båda våra länder. Inte minst var det mycket inspirerande för medverkande arrangörer, stora som små. Sibbhult och DR Byen i samma generalprogram, det var fantastiskt!

*Konserteralen Science Village Hall.
Bild: Martin Martinsson*

Men hur ser det ut idag drygt 20 år senare? Vi trodde nog, eller hoppades i alla fall på att det skulle fortsätta med flera spännande samverkansprojekt och ett flöde av besökare från andra sidan sundet. Men riktigt så blev det nog inte. Visst har vi ett rikt och många gånger nyskapande kulturliv, med många scener och konstmiljöer i Öresundsregionen. Men det vi saknar är ett mer sammanflätat kulturliv med fler spännande och utvecklade konstnärliga samarbeten över sundet. Eller är det kanske så att det är mångfalden och delvis olikheterna som gör den här regionen till en kreativ kulturmiljö för både utövare och publik? Men jag kan ändå önska att nyfikenheten om vad som händer på andra sidan sundet skulle vara något mer omfattande. Vi kan dock konstatera att det är svårt att finna en annan internationell miljö där två länder med så starka kulturella identiteter och resurser ligger så tätt intill varandra. Låt oss hoppas att allt fler ser detta och lockas till att besöka denna rika kulturregion.

Tänk om Linus Eriksson, vid nästa tillfälle han sammanfattar läget beträffande Öresundsbron och resandeströmmen, även kunde ha med en statistik som visar på att antalet kulturresor över sundet ökat markant. Vi får väl se!

Science Village Hall

Därute på slätten i nordöstra Lund intill spårvägens slutstation ligger idag en rätt ensam byggnad som tornar upp sig i horisonten när spårvagnen kommer närmre. Förutom en konsertsal finns det en stor och mäktig foajé, en restaurang och hit in har Altitude Meetings flyttat efter det att man lämnat Stadshallen i Lund. För övrigt är huset fyllt av kontor med företag som alla har en tydlig forskningsprofil. Ett antal konserter har redan ägt rum i konsertsalen och den samlade uppfattningen är att detta är en förstklassig konsertsal för både medverkande musiker och publik. Science Village Hall är dessutom en mycket vacker och inbjudande sal. Vilken tillgång detta är för Lunds musik- och kulturliv. Ja, för hela södra Sverige.

Humorpriset

I föregående utgåva av Notifikationer hade jag med en hel del om det humorpris som Skånska

Akademien och Sparbanken Skåne instiftat. Juryn har nu träffats vid ett par tillfällen och efter vad jag förstår har man kommit en bra bit på väg i jakten på en värdig pristagare. För övrigt en mycket givande och stimulerande upplevelse att få samarbeta med Sparbanken Skåne och deras medarbetare. Måndag 19 maj delas priset ut vid en ceremoni på Grand i Lund.

Årsfest

Skånska Akademiens och Vänförningens Årsfest äger rum, som ni alla vet, lördag 8 mars på Grand. Festens tema är "Skåne som en vin- och sprittillverkningsregion av rang". Som avslutning på kvällen framträder sopranen Elinor Fryklund. Hon har lovat oss ett omväxlande och inbjudande program. En perfekt avslutning på Årsfesten med andra ord. Ni har redan fått inbjudan men för säkerhets skull finns den med även här. Varmt välkomna till Årets fest!

**Varma hälsningar
och vi ses väl
på Grand i Lund**

Martin Martinsson

I juryn för Skånes nya humorpris sitter Anders Liljeqvist (P4 Kristianstad), Emelie Löfmark (Julius Production), Björn Ovander (Sparbanken Skåne), näringslivsprofilen Pehr Andersson, Elsa Trolle Önnfors (Skånska Akademien), komikern Valle Westesson och Kajsa Jönsson (Anagram).

Bild Johan Wallén

ÅRSFEST

*Varmt välkommen till Skånska Akademiens och
Vänföreningens Årsfest – öppen för alla!*

Lördag 8 mars på Grand Hotel i Lund med start kl 17.00

Årsfesten blir bland annat en hyllning till svenska och skånska smaker med betoning på Skåne som en vin- och spritregion av hög klass och rang. Skåne är det landskap som i stort sett helt dominerar svensk vinproduktion och flera skånska vingårdar har under förra året uppmärksamrats och fått hedrande internationella utmärkelser.

▶ Vi startar kvällen i **Piratensalen** med tre föreläsningar:

Stefan Wikström &
Fredrik Persson

Skånkt vin hetare än någonsin!

Carina Olofsson Gavelin är sommelier, vinambassadör för svenska viner och nyligen utsedd till vinnare av Årets vinpris. Hon berättar om Skånes och Sveriges fantastiska vinresa.

Carina
Olofsson Gavelin

Skånska spritproducenter

Peder Lamm, antikexpert och TV-personlighet, berättar om den skånska spriten i ett historiskt perspektiv. Peder Lamm är ledamot av Skånska Akademien.

Bronslurar – gåtfulla och magnifika blåshorn från Skandinaviens bronsålder!

Ett av Skånska Akademiens pågående projekt är inspelningen av en videofilm om bronslurar. Vi får här ett smakprov på hur lurarna kan ha låtit i olika ceremoniella sammanhang. Musikarkeolog **Cajsa S. Lund** berättar. Lurarna trakteras av **Stefan Wikström & Fredrik Persson** från *Ensemble Mare Balticum*, som är Musik i Syds ensemble för tidig musik.

▶ Efter föredragen blir det mingel med bubbel och tilltugg i **Piratenfoajen** och därefter förflyttar vi oss till **Stora Salen** där vi intar en grandios måltid.

Underhållning efter maten

Här välkomnar vi sopranen **Elinor Fryklund** och pianisten **Per Engström**. Programmet blir enligt säkert källa Festligt, Roligt och Väl blandat! Elinor känner vi från bland annat Malmö Opera där hon nu senast gjorde rollen som Despina i Mozarts opera *Così fan tutte*. Per är dirigent, pianist och kapellmästare på Det Ny Teater i Köpenhamn. Han är också bekant från Musiksymposiet på Jordberga.

Elinor Fryklund

Pris: 650 kr per person. I priset ingår bubbel med tilltugg, skånsk snaps, huvudrätt (anka), moussetårta med kaffe, föredrag och musik.

Anmälan och betalning senast den 1 mars via Swish till Skånska Akademien: 123 596 79 71, eller via Skånska Akademiens bankgiro: 125-6569. OBS, ange ditt namn och antal personer som du betalar för. Önskemål om specialkost meddelas till Akademiens secretaria, som också besvarar eventuella frågor: cajsa.lund@gmail.com eller tel. 0708-20 58 85.

Nils-Peter Ankarblom. Foto: Pressbilder

De osynliga hjältarna möt bröderna Ankarblom

Föreställ dig detta: Du sitter i en teatersalong. Ljuset dämpas, sorlet tystnar, och på scenen ser du musiker som med full koncentration förbereder sig för att skapa magi. Snart höjer dirigenten taktpinnen, tonerna fyller rummet. Känslan är elektrisk. Men hur ofta reflekterar du över vem som ligger bakom noterna – vem som skapat det arrangemang som träffar rakt i hjärtat?

Låt oss ta ett kliv bakom kulisserna och möta två osynliga hjältar, bröderna Nils-Petter och Karl-Johan Ankarblom från Mönsterås. De är kreativa virtuoser som gör det omöjliga möjligt. Men ändå, för

flertalet av oss ändock okända, trots att de har världen som arbetsplats. Med blyertspennor i händerna, och en vision i hjärtat, skapar de arrangemang som inte bara ljuder – de berör.

Från Broadway till svenska teaterscener

Nils-Petter Ankarblom är en av få svenskar som dirigerat på Broadway. Han kallar sig själv "en kille med blyertspenna och kaffesås på noterna", men hans meritlista är långt ifrån blygsam. Från den hylade musikalen *Tuck Everlasting* i New York till arrangemang för globala stjärnor som Avicii, Jonas Brothers och Dolly Parton – Nils-Petters kunnande känner inga gränser. På hemmaplan har han

satt sin prägel på klassiker som *Chess på svenska* och *The Phantom of the Opera* på Kristianstad Teater. Hans namn är också kopplat till projekt som urpremiären av *Camera* 2018 och till den magiska skandinaviska premiären av *Amélie* 2021.

Karl-Johan Ankarblom å sin sida är mästaren som får musiken att tala direkt till hjärtat. Hans arbete med musikalen *Så som i Himmelen* har blivit legendariskt – 249 föreställningar och tusentals tårfyllda ögon vittnar om en konstnär som verkligen vet hur man berör. Hans arrangemang har dessutom framförts på prestigescener som Royal Albert Hall och English National Opera.

Karl-Johan Ankarblom. Foto: Pressbilder

Två bröder, en musikalisk magi

Vad som gör bröderna Ankarblom så unika är deras förmåga att förena det oväntade. Pop, jazz, klassiskt – inga genrer är främmande för deras kreativa klangvärld. Och trots att de ofta arbetar i det fördolda, långt ifrån rampljuset, är deras arbete avgörande för att en musikproduktion ska nå sin fulla potential.

Musiken har funnits i deras DNA sedan barnsben, tack vare en upp-

växt fylld av toner och folkmusikens rytmer. Och i år får de knappast någon vila – Nils-Petter har redan gjort succé med *Dear Evan Hansen* på Intiman, och snart är det premiär för *Handbok för superhjältar*, där han också står som musikaliskt ansvarig.

Så nästa gång du sitter i en teater-salong och musiken får dina armar att knöttra sig, tänk då på doldisar som bröderna Ankarblom. De är hjärnorna, hjärtat och själen bakom mycket av den musikaliska magin – två svenska underbarn

som fortsätter att utveckla musik – i Sverige och i världen.

Göran Alvek

Ordförande

i Skånska Akademiens Vänförening

Bli medlem!

Notifikationer är ett medlemsblad för föreningen Skånska Akademiens Vänner. Det kommer ut med fyra till fem digitala nummer per år. Redaktör för medlemsbladet är Ingela Jacobsson och mejladress till föreningen, såväl som till redaktören, är info@vanforeningen.com

Medlem i vänföreningen blir du genom att betala medlemsavgift, 150 kronor för år 2025. Beloppet sätts in på Vänföreningens Bankgiro 842-7817. **Glöm inte att uppge namn, mejladress och gärna även postadress.**

Genom att gå med i Vänföreningen stödjer du på ett aktivt sätt Skånska Akademiens verksamhet.

Vill du veta mer, gå in på vår hemsida: vanforeningen.com

Stjärnan inom kriminaltekniken

Mats Hägg Foto: privat

1967 träffade jag Mats Hägg för första gången. Det var på ett möte i en skolförening som sysslade med astronomi och det blev början på en lång vänskap. I föreningen samarbetade vi på den tiden som tonåringar med amatörastronomi under flera år. Som ofta i den åldern gick utvecklingen så småningom åt lite olika håll. Mats följde i sin fars spår och blev polis. Under drygt tre decennier hade vi nästan ingen kontakt. Självt fortsatte jag med astronomin och det blev också detta gemensamma intresse som långt senare satte oss i kontakt med varandra igen. Men vad hade egentligen Mats sysslat med under tiden?

Nuförtiden spelar ju AI en allt mer dominerande roll. Så låter man chatGPT berätta om Mats Hägg, kan det bli ungefär så här:

”Mats Hägg har under sin karriär som kriminaltekniker deltagit i flera betydande och komplexa utredningar. Ett av de mest anmärkningsvärda fallen var identifieringen av kvarlevorna efter besättning-

en på det svenska signalspaningsplanet, känt som ’DC3:an’, som sköts ner av Sovjetunionen 1952 och bärgades 2004.

Efter tsunamikatastrofen i Sydostasien den 26 december 2004 spelade Mats Hägg en central roll i identifieringen av omkomna svenskar. Han ledde det svenska teamet på ’Site 2’ i Khao Lak, Thailand, där de arbetade med att identifiera kroppar. Hans insatser bidrog väsentligt till att många familjer fick visshet om sina saknade anhöriga efter katastrofen.

Mats Hägg har haft en lång och framstående karriär inom svensk kriminalteknik. Efter att ha tjänstgjort i 30 år som kriminaltekniker gick han i pension 2020. Hans erfarenheter och bidrag har varit betydelsefulla för utvecklingen av kriminaltekniken i Sverige.”

Inget av detta kände jag till när vi åter tog upp bekantskapen 2016. Några gemensamma vänner bildade då en grupp som successivt återknöt de gamla banden. Det blev regelbundna vad vi kallade för zoom-fika, nämligen en träff varje tisdag via våra datorskärmar. Under de mörka pandemiåren var ju detta dessutom enda möjligheten

att träffas. Det diskuterades allt mellan himmel och jord – fast oftast med tonvikt på himlen, dvs stjärnorna. Ibland kom vi dock in på annat, till exempel samhällsproblem, brottslighet och dylikt. Mats hade då alltid mycket att bidra med. Vi kände allmänt till hans kriminaltekniska bakgrund. Men Mats är en mycket vänlig och ganska lågmäld person som föredrar att hålla låg profil.

Under våra zoom-träffar dök det dock successivt allt oftare upp ledtrådar till vad han verkligen hade sysslat med. Och det var häpnadsväckande – ofta ganska blodisande – saker. Ett exempel var det kända fallet med den styckade Marua Ajouz, där han som chef för teknikerna beslutade att golvet i en lägenhet skulle brytas upp för undersökning på molekylnivå, vilket ledde till viktiga fynd.

Även tsunamikatastrofen dök upp i våra samtal – samt mycket annat, både på lokal och nationell nivå. Vi fick en insikt i hur verkligt forensiskt arbete går till. Alltifrån bestämning av skottvinklar till analys av blodspårens verkliga innebörd. Det stod klart att Mats omfattande erfarenheter i själva verket innebär

att han har enormt med stoff till verklig "true crime". Men av hänsyn till offer och efterlevande är han alltid försiktig med att berätta något offentligt.

Det visade sig att han haft en stor roll i klarläggandet av de sovjetiska nerskjutningarna av Catalinaplanet och DC3:an under det kalla kriget på 1950-talet. Då blev det oundvikligt att fråga honom om han ville berätta om detta för Skånska Akademien på en After Work-kväll. Han tackade ja. Det skulle senare visa sig att detta var första gången som Mats gjorde ett sådant offentligt föredrag. Hans eminenta expertis har nämligen i första hand använts internt i utbildningssammanhang, inom polisen i olika workshops och i författandet av manualer för en ny generation av kriminaltekniker.

Så mycket riktigt, After Work-kvällen i oktober förra året blev oerhört spännande, givande och lärorik. På sitt lugna, odramatiska sätt redogjorde han för en fascinerad publik för vad som ju var väldigt dramatiska omständigheter, med tydliga historiska vingslag.

Bilden ovan visar en DC3:a i flygskick, nedan ses resterna av den nedskjutna DC3:an som just tagits upp ur havet efter 52 år.

Uppgiften bestod i att ta reda på hur det egentligen hade gått till vid nerskjutningen 1952 och att identifiera kvarlevorna av besättningen.

Mycket kunde klarläggas genom Mats arbete i det rostiga vraket. Bland annat vilka personer som satt kvar i flygplanet när det störtade, hur själva beskjutningen gått till och mycket annat. Vraket finns för övrigt idag att bese i en spännande utställning på Linköpings flygmuseum.

Zoomfika-träffarna pågår fortfarande varje tisdag. Och visst – jag kan bekräfta att ChatGPT vet vad den talar om.

Peter Linde

Medlem av Skånska Akademien och ordförande i Svenska Astronomiska sällskapet

Resterna av DC3:an som 2004 togs upp på däck på räddningsfartyget Belos. Foto: Polisen

Länkar:

<https://www.sverigesradio.se/avsnitt/1350514>

Mats Hägg intervjuas i "Morgonpasset" i SR P3.

<https://flygvapenmuseum.se/utstallning/hemliga-handlingar/>

Berättelsen om DC3:an på flygvapenmuseet i Linköping.